

Situácia v chove kôz v niektorých štátoch EÚ a vo svete.

E. Gyarmathy – M. Gálisová – A. Čopík

V niektorých štátoch EÚ chov kôz zaujíma významné postavenie v rámci živočíšnej výroby. Medzi takéto štáty patrí Grécko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko a po vstupe do EÚ aj Rumunsko a Bulharsko, ktoré zvýšili stav kôz v EÚ a to o 1,3 milióna kusov. Samotné Grécko chová viac ako 45 % zo všetkých kôz v EÚ – 27, pričom počas posledných päť rokov sú stavy kôz v jednotlivých krajinách veľmi stabilné a nedochádza k prílišnému zvyšovaniu, resp. znižovaniu stavov kôz.

Stavy kôz v niektorých krajinách EÚ uvádzame v tabuľke č. 1 v tisíc ks.

Stavy kôz v niektorých štátoch EÚ

Tab. č. 1

Krajina	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Belgicko	5,1	1,1	11,0	6,6	9,4	3,8	0,9
Nemecko	17,9	19,9	21,7	21,0	23,7	25,3	26,5
Estónsko	2,1	2,1	2,1	1,2	1,5	2,0	2,1
Francúzsko	921,8	947,1	975,2	990,1	948,2	919,2	873,9
Taliansko	572,2	385,1	400,0	347,2	306,3	291,7	290,0
Luxembursko	0,2	0,6	1,2	0,4	0,0	- 1,1	0,7
Maďarsko	20,0	20,8	25,5	22,4	22,8	19,1	23,6
Rakúsko	69,9	67,9	46,7	53,2	59,3	55,8	55,0
Anglicko	7,0	7,8	8,2	8,6	7,2	7,6	7,6

Prameň: Eurostat

Z uvedenej tabuľky je možné konštatovať, že veľmi vysoké stavy kôz sú najmä vo Francúzsku, Taliansku a na veľké prekvapenie aj v Rakúsku a v Maďarsku. Značné stavy kôz sa nachádzajú ešte aj v Nemecku, pričom sa jedná o štát s ďaleko väčšou rozlohou ako dva predchádzajúce štáty, susediace s našou republikou.

V nasledujúcej tabuľke č. 2 uvádzame celkový import živých zvierat v tisíc ks z niektorých štátov EÚ.

Celkový import živých zvierat v tisíc ks

Tab. č. 2

Krajina	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Belgicko	0,1	22,1	54,6	0,7	0,2	0,9	1,5
Nemecko	0,2	0,2	0,0	0,2	0,3	0,1	0,0
Francúzsko	1,3	4,7	5,6	8,2	20,7	12,4	6,5
Taliansko	15,6	29,5	14,9	12,9	22,7	30,2	30,0
Luxembursko	0,6	0,5	0,3	0,9	1,1	1,7	0,5
Rakúsko	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1

Prameň: Eurostat

Najväčší import živých zvierat, ako je možné zistiť z uvedenej tabuľky č. 2 sa zaznamenal v Belgicku, najmä v rokoch 2003 a 2004 a tiež za všetky uvedené roky v Taliansku a Francúzsku.

V predkladanom príspevku uvádzame aj celkový export živých zvierat v tisíc ks v niektorých štátoch EÚ.

Celkový export živých zvierat v tisíc ks

Tab. č. 3

Krajina	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Belgicko	2,8	20,8	63,3	5,9	8,3	3,4	0,1
Nemecko	0,0	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	0,3
Francúzsko	40,3	44,5	56,0	54,9	31,3	10,0	3,3
Taliansko	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1
Luxembursko	0,1	0,7	1,1	0,7	0,4	0,2	0,9
Maďarsko	3,1	7,6	8,5	4,6	4,7	4,3	3,1
Rakúsko	3,3	3,4	1,6	2,6	2,4	1,9	1,7
Spojené kráľovstvo	0,0	0,4	0,4	0,6	0,5	0,0	0,1

Prameň: Eurostat

Najväčší export živých zvierat sa zaznamenal z Francúzska, najmä v rokoch 2002 až 2006, o niečo nižší z Belgicka, ak berieme do úvahy roky 2003 a 2004. Tiež z Maďarska a Rakúska sa zaznamenal export veľmi vyrovnaný počas celého sledovaného obdobia. Pomerne prekvapivé číselné hodnoty v sledovanom ukazovateli sú uvedené za Taliansko,

nakoľko len v posledných dvoch rokoch sa v tejto krajine zaznamenal celkový export živých zvierat.

Z hľadiska celosvetového chovu kôz podľa údajov z FAO je vo svete predpoklad, že sa chová viac ako 850 miliónov kôz, pričom viac ako 64 % z celkového počtu sa chová v Ázii a okolo 29 % v Afrike. Európa v tomto smere nezohráva dôležitú rolu, nakoľko sa odhaduje, že sa tu chová len okolo 2,1 % kôz. Chov kôz vo svete má najmä v poslednom období mierne rastúci trend, s tým súvisí aj narastajúca produkcia mlieka a tiež mäsa. Pri porovnaní uvedených ukazovateľov medzi rokmi 2003 a 2007 sa zaznamenalo zvýšenie produkcie mäsa o 21,8 % a mlieka o 6,8 %, pričom stavy kôz sa zvýšili za uvedené obdobie o 8,8 %.

V tabuľke č. 4 uvádzame početné stavy kôz na svete za obdobie rokov 2003 – 2007 podľa údajov FAO a citovaných v „ Situačnej a výhľadovej správe " za rok 2008, ktorú predkladal VUEPP Bratislava.

Početný stav kôz na svete v ks

Tab. č. 4

	2003	2004	2005	2006	2007
Afrika	231 902 666	241 642 178	247 234 393	243 411 505	245 063 910
Ázia	492 973 000	512 458 009	533 866 474	546 664 912	544 954 583
Amerika	36 672 271	37 196 073	37 786 099	40 986 681	41 106 340
Európa	19 148 333	18 635 327	18 392 284	17 985 964	18 147 782
Oceánia	885 480	1 068 448	917 271	934 780	947 310
Svet	781 581 750	811 000 035	838 196 521	849 983 842	850 219 925

Uvedená tabuľka prezentuje už vyššie uvedenú skutočnosť, že v Ázii sa chovajú najväčšie počty kôz z celosvetového hľadiska a za uvedené obdobie mali stavy kôz v tomto svetadiely mierne stúpajúci trend, až po rok 2007. Podobné tendencie sa prejavili v každom svetadiely a celosvetovo sa zvýšil stav kôz, ak posudzujeme údaje za rok 2003 až 2007 o 68 638 175 ks.

V tabuľke č. 5 uvádzame počet dojných kôz vo svete v jednotlivých kontinentoch podľa údajov a citácie uvedených predstaviteľov.

Početný stav dojných kôz vo svete v ks

Tab. č. 5

	2003	2004	2005	2006	2007
Afrika	51 390 686	54 000 818	55 048 568	53 431 510	53 739 210
Ázia	92 468 290	88 704 484	92 276 420	95 859 421	98 135 500
Amerika	7 830 132	7 887 722	7 917 880	8 071 817	7 556 000
Európa	11 200 220	10 381 999	10 625 442	10 718 926	10 641 271
Oceánia	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300
Svet	162 890 628	160 985 323	165 869 610	168 082 974	170 073 281

Vychádzajúc z predchádzajúcej tabuľky č. 4, najväčší počet dojných kôz sa nachádza v Ázii a v Afrike, pričom v Ázii za sledované roky došlo k postupnému zvyšovaniu stavu dojných kôz. V Amerike, Európe, a tiež v Oceánii sa stavy dojných kôz za celé obdobie ani veľmi nezmenili. V iných dostupných prameňoch sa však uvádzalo, že v Ázii, a tiež aj v Afrike je dojnosť kôz na pomernej nízkej úrovni, čo je spôsobené okrem nízkej šľachtiteľskej práce, aj vplyvom poveternostných a pôdnych podmienok.

V ďalšej tabuľke č. 6 je uvedená produkcia mlieka v tonách podľa jednotlivých svetadielov.

Produkcia kozieho mlieka v tonách

Tab. č. 6

	2003	2004	2005	2006	2007
Afrika	2 907 512	3 084 715	3 138 191	3 127 163	3 038 890
Ázia	7 793 006	7 747 205	8 167 781	8 320 310	8 516 847
Amerika	520 839	533 093	539 416	653 645	658 827
Európa	2 635 753	2 660 682	2 529 933	2 546 587	2 585 930
Oceánia	40	40	40	40	40
Svet	13 857 151	14 025 736	14 375 361	14 647 745	14 800 534

Z tabuľky je zrejmé, že najväčšia produkcia kozieho mlieka sa vyprodukuje v Ázii, čo má hlavnú súvislosť s tým, že sa tu chová aj najväčší počet kôz. Tak, ako sme už uviedli, v Afrike sa dojí veľké množstvo kôz, ale ich úžitkovosť nie je až tak vysoká, o čom svedčí porovnanie dosahovanej mliekovej produkcie v porovnaní s európskymi štátmi. Z číselných údajov Oceánie sa dá usúdiť, že tejto problematike nevenujú veľkú pozornosť.

Z hľadiska produkcie mäsa vo svetovom meradle je dôležité aj poznanie početných stavov odporazených kôz a z praktického hľadiska sa jedná o zabitie mladých kôz, prevažne samčieho pohlavia.

Početný stav odporazených kôz vo svete v ks

Tab. č. 7

	2003	2004	2005	2006	2007
Afrika	69 377 110	72 470 142	74 493 822	77 108 712	76 628 225
Ázia	253 838 960	276 447 797	292 020 262	301 649 879	302 446 950
Amerika	9 830 523	9 864 758	9 809 422	10 444 851	10 667 895
Európa	11 577 527	12 959 216	12 479 908	12 045 759	12 172 288
Oceánia	771 441	906 733	1 024 504	897 062	920 156
Svet	345 395 561	372 648 646	389 827 918	402 146 263	402 835 514

Je len samozrejmé, že v Ázii sa zabije najväčší početný stav kozliat a tento stav sa z roka na rok zvyšuje. Takého isté konštatovanie je možné vysloviť aj pre africké štáty, ale aj ostatné svetadiely, vrátane Oceánie. Z uvedeného vyplýva, že obľuba kozacieho mäsa z celosvetového hľadiska má stúpajúcu tendenciu.

O tejto skutočnosti dosvedčuje aj nasledovná tabuľka č. 8, v ktorej uvádzame produkciu kozieho mäsa v tonách z celosvetového hľadiska.

Produkcia kozieho mäsa vo svete v tonách

Tab. č. 8

	2003	2004	2005	2006	2007
Afrika	845 728	877 143	942 696	941 693	933 983
Ázia	3 101 401	3 329 353	3 540 039	3 829 615	3 898 334
Amerika	135 886	136 665	137 650	156 308	164 500
Európa	125 691	135 460	130 839	127 332	129 029
Oceánia	16 640	19 452	22 774	19 833	20 356
Svet	4 225 348	4 498 075	4 774 000	5 074 782	5 146 202

Tak ako sme už uviedli, v Ázii a v Afrike sa dosiahla aj najvyššia produkcia kozľacieho mäsa z celosvetového hľadiska. Najmä v Ázii sa každoročne zvyšoval početný stav zabitých kôz, a tým sa aj každoročne zvyšovala produkcia mäsa. Takáto tendencia sa prejavila aj

v štátoch Ameriky. Európa a Oceánia počas uplynulého obdobia zaznamenali mierne stúpajúcu a následne o niečo menšiu klesajúcu tendenciu.

Záverom príspevku je potrebné uviesť, že nami uvedené tabuľky sme čerpali z publikácie „ Situačná a výhľadová správa " za rok 2008, ktorú spracovala pracovníčka VÚEPP Bratislava Ing. B. Borecká, za čo jej týmto ďakujeme.